

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník.	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka ... 2 " — "	Za vydanie zodpovedný	sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
Na štvrt' roka ... 1 " — "	JÁN MOLNÁR, prälát	
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		

Svetový pokoj a smutné jubiläum Talianov.

Svätý otec rímský Pápež Benedikt XV. nemôže ľahostajne hľadať na hrozné krviprelievania, akému v obeť padajú tisíce jeho verných synov. Preto od začiatku ukrutnej vojny, akej podobnú posiaľ ešte nevidel tento svet, neustále pracuje na tom, aby koniec urobený bol neslýchanej vražde na rozsiahlych bojištiach a zavedený bol pokoj, po ktorom túži celý svet. Naši nepriatelia posiaľ nevšímali si otcovské napomenutia Námetníka Krista Pána a jako divoši, bez všetkých ľudských citov, silou mocou pokračovať chcú v ukrutnom krviprelievaní.

Najnovšie svätý otec präsidentovi Spojených Štátov Severnej Ameriky poslal list, v ktorom ho vyzval, aby v záujme obyvateľstva Ameriky, dľa možnosti podporoval všetky snahy cieľom zavedenia a ustálenia svetového pokoja.

Wilson, präsident Spojených Štátov Severnej Ameriky, 141. výročitý deň vyhlásenia neodvislosti Ameriky vo veľkom shromaždení za prítomnosti stotísíc ľudí osvedčil sa v tom smysle, že *pre Spojené Státy nastala už doba, aby svoje služby venovali zpäťvedeniu pokoja medzi bojujúcimi stránkami.*

Otcovské snahy Miestodržiteľa Krista Pána každý veriaci kresťan a katolík zvlášte v tomto mesiaci júni podporovať má vrúcnyimi modlitbami ku najsvätejšiemu Srdcu Krista Pána. V každom katolíckom dome opustené vdovy a siroty, doma ostávajú starí a mladí, skormútené manželky nech neustále prosia najsvätejšie Srdce

Pána Ježiša, aby tomuto hriešnemu svetu poskytl stáleho a blaženého pokoja.

Keď najsladšie Srdce Pána Ježiša prosíme o svetový pokoj; keď tomuto každej veriacej duši vždy otvorenému Srdcu odporúčame otcov, synov, manželov, príbuzných a priateľov na bojištiach krvácajúcich a snád už i vykrvácaných, prichodí nám pohliadnuť i na našich zákerňických nepriateľov, ktorí práve teraz chystali sa sláviť výročitý deň hnusnej ich vierolomnosti.

Dňa 23. mája roku 1915. Taliansko dopustilo sa ohyzdnej zrady a vypovedalo nám vojnu. Jeho veličenstvo náš kráľ hneď 24. mája v manifeste obrátil sa k národom monarchie a oznámil, že mu taliansky kráľ odkázal vojnu. Taliansko nás zradne opustilo — hovoril Jeho veličenstvo vo svojom manifeste — bo sme my nikdy neohrožovali Taliansko, vždy sme verne plnili naše zo smluvy plynúce povinnosti a poskytli sme mu ochranu, keď sa pustilo do vojny. Ba urobili sme ešte viac: keď Taliansko svoje pachtiace pohľady obracalo k našim hraniciam, cieľom udržania spojeneckého pomeru a pokoja, odhodlali sme sa ku veľkým bólnym obetiam. Taliansko si ale myslelo, že okamih môže vykoristiť, jeho lakomosť bola neukrotiteľná. Po oznámení tejto zrady jeho veličenstvo pozdravil svoje víťazstvami ovenčené vojská, vyslovil svoju dôveru ich vodcom a národom a našu spravodlivú vec odporúčal do ochrany Božej.

Jedon rok uplynul, ako nás Taliani zákerne napadli a jedon rok naše hrdinské vojská víťazne odbily každý pokus zradcov o prelomenie nášho frontu. Deň po deň čítali sme zprávy o

veľkých bitkách na talianskych frontoch, lebo čím viac sa mŕňaly týždne a mesiace a talianska armáda nevedela vykázať žiadneho povšimnutia hodného zdaru, hlavný veliteľ taliansky Cadorna tým prudšie útoky podujímaj proti našim posíciám. A tým viac žiadali od Cadornu nejaké víťazstvo správcovia Talianska teraz, keď sa blížil prvý výročitý deň vypovedania vojny. Tento deň totižto vláda s vodcami, s ktorými spolu *nečestným* spôsobom strhla taliansky národ do vojny, chcela osláviť, aby takto opäť aspoň na istý čas odvrátila pozornosť talianskeho národa od toho, že ako marne hynú jeho synovia a zároveň použiť príležitosť ku ďalšiemu slepeniu očí. *Talianska vláda už aj ustálila program slávností.* Ministri sa mali rozísť po krajine a povedať zápalisté reči a intervencionisti, prívrženci strany vojny, tiež mali ďalej rozduchovať hasnúce oduševnenie za vojnu. A keď sa k týmto slávnostiam chystali, naše hrdinské čaty prešli do ofensívy a ich podujatie korunuje skvelý zdar.

Aké skvelé víťazstvá vydobíjajú naše hrdinské vojská, menovite tie, ktoré stoja pod kommandom dediča nášho trónu, podmaršalla Karola Franca Jozefa, o tom nám podávajú rozhlad úradné zprávy posledných dní. Tisíce zajatých, na stá kanónov a strojových pušiek mimo inej koristi už dosavád je v našich rukách. Talianske vojská opúšťajú svoje posície, cúvajú pred našimi hrdinskými čatami, ktoré zaujímajú ich opevnenia a nádeje Talianov na víťazstvo premeňujú sa v ťažkú osudnú ich porážku.

Slávnosť, ku ktorej sa chystalo Taliansko, právom by sme mohli zadržat my. Dosavád sme naše hranice bránili a keď nadišiel čas ofensívy, dnes už naše čaty bojujú na viac miestach v Taliansku. Vo výročitý deň vypovedania vojny hlavný veliteľ našej armády arciknieža Fridrich bol v tom položení, že mohol vydať vojenský rozkaz, v ktorom sa s oprávnenou pýchou rozpomína o hrdinských skutkoch našej armády v pominulom roku a poukazuje na tie víťazstvá, ktoré ovenčily zbraň našich hrdinov. *Vyzýva hrdinských vojakov, aby nezaľudli, že pretiahnutie tejto vojny je hriechom Talianska a aby utvorili aj na juhozápade monarchie tú hranicu, ktorú potrebuje v budúcnosti ku svojej bezpečnosti.*

V takomto položení aj najväčším štváčom talianskym odišla chuť od usporiadania slávností. Ministri, čo mali rečníť po krajine, sedia v Ríme a radia sa, aké poriadky majú porobiť, aby rozhorčenosť talianskeho ľudu nevyšľahla plnou silou a ako by sa dalo odpomôcť zúfalému položeníu. Časopisy ale, ktoré snád už mali aj slávnostné články popísané, teraz sa ponosujú na neprajné — počasie a na slabú pomoc zo strany spojencov, no a Cadorna tiež si môže vyčítať ich mienku o svojich vodcovských schopnostiach.

Jeho veličenstvo kráľ po jednom roku vojny s Talianskom s uspokojením môže vidieť, že sa jeho nádeje, ktoré teraz rok složil do svojich hrdinských čiat idúcich na talianske bojište, v plnej miere plnia a že víťazstvá pri Novare, Mortare, Kustoze a Lise, všetko to pýchy mladosti jeho veličenstva, opätujú sa aj teraz na talianskom fronte.

Hlavný veliteľ našej armády o výročitom dni talianskej zrady.

Z cis. a kráľ. tlačového válečného stánu oznamujú: Marsall arciknieža Fridrich, hlavný veliteľ armády, vydal nasledovný rozkaz:

«Dnes minulo tomu rok, čo Taliansko svoju od dávna zamýšľanú a starostlivo pripravenú zradu voči monarchii pokorunovalo vypovedaním vojny. So silou vyše polmilliona zbraní, silu našej obrany osemnásobne prevyšujúc, stála vtedy nepriateľská armáda hrozive na našej hranici. S opovážlivým vystatovaním sľúbili na tamtej strane vodcovskí ľudia zavedenému ľudu ľahké a isté víťazstvo. Rýchlym útokom chceli talianske zbrane cez okolia «na oslobodenie čakajúce» viesť do srdca našej vlasti a jej rozbúraním rozhodnúť svetovú vojnu. Neohrození obranci nenávideného nepriateľa pristavili všade, kde to moje rozkazy naložily. Naš víťazný postup na severe nepristavilo podvodné napadnutie od chrbta. Keď potom položení požadovalo, slabú obranu našej hranice posilnil som pomaly oslobodenými čatami. Štyri bitky na Isonze, nepočítané boje na celom fronte od Stíľského priesmyku po more, skvele dokázaly moju dôveru a silu nášho bránenia sa.

Behom tohto času Halič sme oslobodili od nepriateľa, zaujali sme veľké nepriateľské územie, Srbsko sme porazili, Čiernu Horu a Albánsko podmanili. Naša hrdinská flotta a naši statní letúni ale na talianskom území zapríčinili strach a zmätok. Temer za rok sme trpezlivo museli čakať, **kým odbije hodina útoku, hodina potrestania. Táto hodina konečne odbila.** Už prvý náš útok do nepriateľského frontu vyrazil veľkú trhlinu. Mnoho sme urobili, ale ešte viac nám treba urobiť. Viem a cítim, že hrdinskosť a vytrvalosť splnia túto úlohu.

Vojaci juhozápadného frontu! **Nezabúdajte v zápase, že hriechom Talianska je predĺženie tejto vojny; nezabúdajte na krvnú obeť, ktorú táto vojna stála. Oslobodte svoju vlasť od votrelcov; stvorte monarchii aj na juhozápade hranicu, ktorú na svoju budúcu bezpečnosť potrebuje. Moje najvrúcnejšie blahoželanía, najvrúcnejšie blahoželanía vašich spolubojovníkov vás sprevádzajú!**

Maršall arciknieža Fridrich.»

Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Talianske vojská vždy ďalej cúvajú pred hrdinskými čatami Uhorsko-Rakúska. Taliani už vyprázdnili mesto Vicenza. Z Milána oznamujú, že vojenské vrchnosti, pred vyprázdnením mesta Vicenza nariadily, aby osemdesiat tisíc utečencov, ktorí zo severného Talianska dobehli tu pred uhorsko-rakúskymi čatami, naskutku odviezli do južného Talianska. V meste Padua je vyše štyridsať tisíc utečencov. V celom Taliansku ostatne vzrastá všeobecné rozčulenie. Ľuď nemá prácu a následkom toho ani chleba. Drahota je nevyslovná. Ľudia v celom Taliansku najviac opovrhujú Angličanov, ktorých držia za príčinu terajšieho veľkého nešťastia Talianov.

Pred Verdunom nemecké víťazné čaty dosiahly nové, veľkej významnosti úspechy. Ztraty Francúzov sú natoľko obrovské, že sa v Paríži už aj s tou otázkou zaoberajú, či by nebolo možno vojnu viesť dľa takého systému, ktorý by Francúzom deň po deň nezapríčiňoval tak neznesiteľné ztraty. Francúzski politici by už náklonní boli k uzavretiu pokoja, keby o pokoj požiadalo ich Nemecko. Nad pokojom chcú sami rozhodnúť a ako hovoria, ku tomu nepotrebujú Anglicko.

Anglicko nevládze už dlhšie pokračovať vo vojne. «Daily Express», anglické noviny dokazujú, že posiaľ najväčšie obeť na vojnu prinieslo Anglicko, ktoré od

počiatku vojny po dnes na vojnu vydalo 1,222.321.552 funtov šterlingov a veľú Asquith na vojenské ciele už štrnásť raz žiada zas 300 millionov šterlingov. Také výdavky vraj nevydrží Anglicko, tým menej, bo z toho nemožno očakávať žiadneho hmotného osohu.

Turecko pristavilo napredovanie Rusov v Armenii a Mezopotámii.

Na ruskom fronte pomerne panuje pokoj.

O ďalších udalostach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Talianom.

O udalostach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

20. mája. Na juhozápadnom fronte *náš útok ďalej zahnal nepriateľa.*

V údolí Sugana *naše čaty vťahly do Rundsheimu* (Roncegno). Na chrbte vrchu Armenterra dostaly do svojej moci Sasso Alto. Od zaujatého pevnostného diela v Campo Molone na východ, štítý Tonezza Passo della Vena a Monte Molignone sú v našej moci. Taliani tu napochytre sossbieranými silami pokúsili sa o protiútok, ktorý sme *hneď odrazili*. Aj z Col Santa sme už odhnali nepriateľa.

Od začiatku útoku naše čaty **zajaly 257 dôstojníkov, vyše 12.900 mužov, ukoristily 107 kanónov, medzi nimi 12 osemadvadsaťcentimetrových mažiarov a 68 strojových pušiek.**

Naši letúni bombardovali nádražia v Peri, Vicenze, Citadelle, Castel-France, Trevisse, Cesarie a Cividale, ako aj stanice nepriateľských morských lietadiel.

21. mája. Na južno-tyrolskom fronte rozmer bojov vzrástol, nakoľko naše čaty aj na Lafraunskej planine prešli do útoku. Štít chrbta vrchu Armenterra je v našej moci. Na Lafraunskej planine *naše čaty vnikly do húževnate bránenej prvej posície nepriateľa.*

Z tyrolských cisárskych jágrov a linezskej divisie pechoty pozostávajúce čaty jeho cisárskej a kráľovskej výsosti arcikniežata, podmaršalla Karola Franca Jozefa *rozmnožily naše zdary*: zaujaly Cima dei Laghi a od štítu vrchu na sever Cima di Mesole. Nepriateľa odhnali sme aj z priesmyku Borgola. Od priesmyku na juh novšie tri 28-centimetrové mažiare dostaly sa nám do rúk. Zo smeru Col Santo naše čaty napredujú proti Pasubiu. V údolí Brandu obsadili sme Landeben (Anghebeni).

Včera zajali sme vyše 3000 Talianov, medzi nimi 84 dôstojníkov, ukoristili sme 25 kanónov a osem strojových pušiek.

22. mája. **Porážka Talianov na južno-tyrolskom fronte nabýva vždy väčších rozmerov.**

Na Lafraunskej planine útok štýrsko-hradeckého armádneho sboru *mal úplný zdar. Nepriateľa vyhnali sme z celej jeho posície.* Naše čaty majú v svojej moci

štít Cima Mandriolo a od hranice bezprostredne na západ vypínajúce sa výšiny od spomenutého štítu po Astachu.

Bojovná skupina jeho cis. a kráľ. výsosti arcikniežaťa, podmaršalla Karola Franca Jozefa, zaujala čiaru Monte Tormeno—Monte Majo.

Od začiatku útoku **spočítali sme 23.883 válečných zajatcov, medzi nimi 472 dôstojníkov. Naša korisť zvýšila sa na 172 kanónov.**

Hindenburg, nedávno slávil 50-ročné jubiläum vojenskej služby.

23. mája. Naše čaty už napredujú na oboch stranách doliny Sugana. Burgen nepriateľ opustil v prudkom úteku. V našich rukách ostala bohatá korisť. Štýrsko-hradecký pluk prešiel cez hranicu a prenasleduje zbitého nepriateľa. Monte Verena, talianska pevnina, nachodí sa už v našich rukách. V doline Brand trvajú naše útoky proti nepriateľským posiciam pri Chieso.

Od 18. mája ukoristených kanónov počet porásto na 188. Naše námornícke lietacie stroje početné bomby hodily na železničnú čiaru San Donnadi Piave—Portogrnaro.

24. mája. Naše čaty od Sugana doliny severne zaujaly od Salubu po Burgen (Borgo) siahajúci hrebeň vrchu. Z pohraničného vrchu Kempel, od doliny južne ležiaceho, zahnali sme nepriateľa. Ďalej južne Taliani bránia výšiny na východ od Val d' Assa a medzi Assiago a Arsiero opevnený priestor. Pancierová pevnina Campolongo nachodí sa v našich rukách. Naše čaty bližšie prišli ku Val d' Assa a ku doline Posina.

Od začiatku našej offensívy zajali sme 24.400 Talianov, medzi nimi 524 dôstojníkov a ukoristili sme 251 kanónov, 101 strojových pršiek a 16 míno-metov.

Na Doberdovskej planine delostrelecký boj miestami bol čulejší. Pri Monfalcone odrazili sme jedon útok nepriateľa. Jedon náš letúňsky roj hodil bomby na železničnú stanicu Per la Carnia.

Zdá sa, že keď nepriateľ vyprázdňuje jednotlivé na našom území nachodiace sa obce, odchádza s nim *aj jedna čiastka talianskeho obyvateľstva. Všetci, čo takýmto spôsobom opúšťajú svoju vlasť, za také ich privojenie sa ku nepriateľovi zodpovedať budú trestoprávne.*

25. mája. Bojovná činnosť na doberdovskom odseku, pri Flitschi a Plöckene bola živšia, než v posledné dni. Opätovné pokusy nepriateľa o útok pri Pentelsteine *sme odrazili.*

Od suganského údolia na sever naše čaty zaujaly Cima Cistu a na jednotlivých miestach prešli cez potok Maso a *vťahy do Strigenu (Strigno).* Oí údolia na juh, na vrchu Kempel napred postúpivšia skupina, po premožení veľkých ťažkostí územia a odporu nepriateľa, rozšírila sa na východ a na juh. Corno di Campoverdo je v moci týchto našich čiat. Talianske oddelenia, ktoré v noci cez údolie Assa ku Roane sa pokúsily, *sme naskutku odohnaly.* V údolí Brandu (Vallarsy) *naše čaty vzaly do svojej moci Chiesu.*

Na území útoku *naša dosavádna korisť pozatýmne vzrástla ešte o desať kanónov.*

Jedon roj našich námorných lietadiel hodil bomby na nádražie v Latisane a na tamojšie vojenské osady.

Vojna proti Rusom.

Hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky o udalostach bojišta proti Rusom vydal nasledovné úradné zprávy:

20. mája. *Ruské a juhovýchodné bojište:* Položenie je nezmenené.

21. mája. *Ruské a juhovýchodné bojište:* Významnejšej udalosti nebolo.

22. mája. *Ruské a juhovýchodné bojište:* Novšej udalosti nebolo.

23. mája. *Ruské a juhovýchodné bojište:* Položenie je nezmenené.

25. mája. *Ruské bojište:* Vo Volhynii naše výskumné oddelenia na viac miestach *zdarne prepadly nepriateľa.* Položenie je nezmenené.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Nemecko-ruská vojna.

Hlavný válečný stán nemecký o udalostach bojišta proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

20. mája. *Východné bojište*: Na okolí Smorgona jedon nemecký letúň po povetnom boji sostrelil jedno ruské lietadlo.

Balkánske bojište: Zvláštnej udalosti nebolo.

21. mája. *Východné bojište*: Nič nového.

Balkánske bojište: Položenie je vo všeobecnosti nezmenené. V údolí Vardaru odstránili sme prekážky, ktoré nastaly následkom väčších povodní.

22. mája. *Východné a balkánske bojište*: Položenie je vo všeobecnosti nezmenené.

23. mája. *Východné a balkánske bojište*: Niet nič nového.

24. mája. *Východné bojište*: Na vidieku Pulkaru (juhovýchodne od Rigy) nemecké čaty zo zákop medzi obomi stránkami ležiacich, Rusov vyhnaly. Zajali sme 68 Rusov. Z iných frontov niet čo nového oznámiť.

Na balkánskom bojišti položenie je nezmenené.

25. mája. *Východné bojište*: Niet významnejšej udalosti.

Balkánske bojište: Nepriateľski letúni bez výsledku bombardovali Meslebe a Gevgheli.

Macedonské bojište.

Sofia, 25. mája. Bulharský generálny štáb o položení na macedonskom bojišti 24. mája vydal nasledovnú úradnú zprávu:

Už dva mesiace je tomu, čo anglicko-francúzske čaty zo salonického, síancami obohnaneho tábora začaly vychádzať a blížili sa ku našej hranici.

Angličania a Francúzi svoju hlavnú válečnú silu rozdelili v údolí Vardaru a čaty na východe cez Dovo Tepe po údolie Strumy, na západe ale cez Subocko a okolie Vodeny po Lerine (Florinu) sa rozložili. Jedna časť reorganizovanej srbskej armády v Salonikách vysadla na breh.

Asi od jedneho mesiaca je takmer každodenne delostrelecká palba na fronte Dojran—Gevgheli, *ale dosiaľ francúzske a anglické čaty nikde neprekročily hranicu.*

Predvčerom v dedine Gorny Garbali naše patroly vzaly pod palbu jedno francúzske výskumné oddelenie. Jazdci zanechajúc kone dali sa na útek. Kone naši vojaci ukoristili.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach západného bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. mája. V Argonnách nemecké patroly po vlastných výbuchoch *do druhej nepriateľskej čiary postúpily*

Klerici obväzujú raneného vojaka.

napred. U nepriateľa ustálily veľkú ztratu v mrtvých a vrátili sa s niekoľkými zajatcami.

Proti našim minule zaujatým posiciam na oboch

Oddelenie strojových pušiek v istom úkryte pred granátmi.

Spustošený automobil pri Kulaljovne.

stranách hradskej Haucourt—Esnés opätovne urobene útoky nepriateľa zase ľahkým spôsobom sme odrazili.

Sostrelili sme päť nepriateľských lietadiel, jedon palbou pechoty od Vailly na juhozápad, ostatné štyri v povetrom boji pri Aubreville, na južnom kraji hory Hessen, pri Avocourte a bezprostredne od Verduna na východ.

Naši letúni na pobreží Flandrie nepriateľské lode a pri Dünkirchene, St. Pole, Dixmuidene, Poperinghe, Amiens, Chalons a Suippesi so zdarom napadli posície, miesta na sletenie lietadiel a nádražia.

21. mája. Na južnom a juhozápadnom úbočí výšiny Mrtvý Muž (Mort Homme) po šikovnej delostreleckej príprave naše čiar potiskli sme napred. Zajali sme 31 dôstojníkov a 1315 obecných vojakov a krem iného válečného materiálu ukoristili sme 16 strojových pušiek a 8 kanónov. Slabšie protiútoky nepriateľa zostaly bezvýsledné.

Od rieky Mass na pravo — ako pozatýmne oznajmujú — dňa 20. mája v noci v hore Caillette odrazili sme jedon ručnými granátmi urobenej útok Francúzov. Včera tu nebolo boja pechoty, lež delostrelecká palba z oboch strán stupňovala sa na veľkú prudkosť. Menšie podujatia, tak od Beaumonta na západ a od Gondrexonu na východ mali zdar.

Pri Ostende jedno nepriateľské lietadlo v palbe našich obranných batterii srútilo sa do mora; dve z nich pri Lorgiesi (od La Basée na sever), potažne od Chateau Saliusu južne v našich čiarach, druhé dve

ale za nepriateľským frontom v hore Bourrus (od Maasu na západ), potažne na výšine od Verduna na východ sa vypínajúcej. Roje našich lietadiel v noci na Dünkirchen opäť hojne hodily bomby.

21. mája. Od Nieuporta na východ jedna patrola našej námorníckej pechoty vnikla do zákop Francúzov, zničila obranné diela nepriateľa a zajmúc jedonho dôstojníka a 32 mužov sa vrátila.

Juhozápadne od Givenchy en Gohele viac čiar anglických posícii, v šírke asi dvoch kilometrov, sme dobili a početné protiútoky sme odrazili. Zajali sme osem dôstojníkov a 220 mužov a dovezli sme zo štyroch atrojových pušiek a troch pristrojov na hádzanie mín pozostávajúcu korisť. Nepriateľ utrpel celkom mimoriadne krvavé ztraty.

Na okolí Berry au Bac vo včasných ranných hodinách pokus Francúzov o plynový útok zostal bezvýsledný.

Od rieky Maas na ľavo naše vojská útokom dobily posície Francúzov na východných výbežkoch výšiny č. 304. a podržaly ich i voči zopakovaným útokom nepriateľa. Nepriateľ utrpel veľké, krvavé ztraty, krem toho 9 jeho dôstojníkov a 518 mužov sme zajali a ukoristili 5 strojových pušiek.

Korist nášho na južnom úbočí výšiny Mort Homme prevedenej útok zvýšila sa na 12 kanónov a 21 strojových pušiek. Pokusy nepriateľa, ktoré tak tu, jak od Chatancourta ku tomu smerovaly, aby Francúzi späť si zadovážili utratenej územie, zostaly bezvýsledné.

Od rieky Maas na pravo Francúzi na okolí kameňolomu, od majera Haudromont na juh a na štíte Vaux viackrát s nezdarom napadli naše čiar. Po trefom ich útoku ale podarilo sa im v kameňolome sa zahniezdiť. Činnosť delostrelectva cez noc na celom bojovnom odseku z oboch strán bola mimoriadne prudká.

Roje našich lietadiel včera popoludní so spozorovaným veľkým výsledkom zopakovali svoje útoky na stravovací prístav dünkirehenský. Jedon nepriateľský biplan po boji srútil sa do mora. Ďalšie štyri lietadlá v povetrom boji uprostred našich čiar urobili sme bojaneschopnými a síce na okolí Merwicky, pri Noyone, Haucourte (od Maasu na východ) a od Château Salins na severovýchod; s týmto posledným poručík Windgens sostrelil štvrté nepriateľské lietadlo. Krem toho nadporučík Böleke od Avocourta na juh a od výšiny Mort Homme na juh sostrelil sedemnásť, poťažne osemnásť nepriateľské lietadlo. Vynikajúceho letúnskeho dôstojníka jeho veličenstvo cisár na odmenenie jeho válečných skutkov povýšil za kapitána.

23. mája. Od Givenchy en Gohelle juhozápadne zbadali sme Angličanov úmysel ku protiútokom, ktorý prekazili sme záverečnou palbou. Na vidieku Rochincourt odrazili sme anglické vytrhnutia.

Na území Maasu, bojovná činnosť, následkom rozsiahnutých pokusov nepriateľa ku protiútokom, bola zvlášte čulá.

Na ľavej strane rieky, južne od hory Caramad za-

ujali sme jedon francúzsky opevnený dom. Útoky nepriateľa východne od 304. č. výšiny a na južnom úbočí Mort Homme sa zmarily.

Na pravej strane rieky, severne od majera Thiaumont rozprestierajúcom sa fronte až po horu Caillette prišlo ku prudkým bojom pechoty. Francúzi po pevnej delostreleckej príprave vnikli do našich najprednejších posícií. Naše protiúky proti krídlu útočiaceho odseku ich zas spät zahnali. Južne od dediny Douaumont, ako aj južne od nekďajšej pevniny podobného mena, ktorá ostatne pevne nachodí sa v našej moci, boj ešte není zakončený. Severovýchodne od pevniny Vaux spät zaujali sme, jednu do nepriateľských rúk priechodne padlú zákopu.

Na výšine Combres, značnej rozsiahlosti výbuchom spustošili sme prvú a druhú francúzsku čiaru. Pri Vaux les Palanex a Sonsayu (na výšinách Maasu juho-východne od Verduna) útoky nepriateľa rozpadly sa už zväčša v našej záverečnej palbe, menšie oddiely, ktoré vnikly do našich zákop, prevládali sme v nich. Juhozápadne od Vailly sostrelili sme jedno nepriateľské lietadlo.

24. mája. Juhozápadne od Givenchy značné anglické sily viac ráz napadly naše nové posície. Do našich zákop vnikli len po jednom a všetci padli v boji z blízka. Ostatne všetky útoky Angličanov odrazili sme s veľkými ich ztratami, podobne zahnali sme menšie oddelenia aj pri Hulluchu a Blairville.

S válečnej lode strieľajú na lietací stroj.

Juhovýchodne od Nouvromu, severozápadne od Moullin sous Touvent a na území severne od Prunay, slabšie francúzske útoky sa zmarily.

Na ľavo od Maasu palbou pechoty a strojových pušiek ľahko sme odrazili vytrhnutia Francúzov na juhozápadnom úbočí Mort Homme-u. Thuringické čaty útokom zaujaly bezprostredne pri Maase ležiacu dedinu Cumières. *Posiaľ zajali sme viac ako 300 Francúzov, medzi nimi 8 dôstojníkov.*

Východne od rieky na vidieku Douaumontu, sopakované besné útoky nepriateľa sme odrazili. *V našej palbe utrpel hrozná ztrata. Naše hrđinské pluky celkom zpätzaujaly celé priečhodne utratené územie a pri tom zajaly viac ako 550 nepriateľských vojakov. Boj pri prudkých delostreleckých pripravách z oboch strán trvá ďalej.*

25. mája. Na flanderskom morskem pobreží nemecké lietadlá napadly anglické torpedové a strážne lode.

Od Maasu na západ nepriateľ tri útoky urobil proti dedine Cumières, ktorú sme od neho zaujali; *všetky tri útoky sa zmarily.*

Východne od rieky naše pluky využitím svojich predvčerejších zdarov *ďalej postúpily napred* a od Douaumontu na juhozápad a na juh zaujaly nepriateľské zákopy. Od majera Haudromont na juh ležiaci kameňolom je zase náš.

V hore Caillette nepriateľ celý deň marne útočil na naše posície. *Francúzi krem ťažkých krvavých ztrát v zajatcoch utratili 850 mužov; ukoristili sme 14 strojových pušiek.*

Pri St. Souplete a nad Herbe Boissom v povetrom boji sostrelili sme po jednom nepriateľskom biplane.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.

O udalostach bojišta proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

19. mája. *Mezopotámsky front:* Nič nového.

Kaukazský front: Na pravom krídle naše delostrelectvo nepriateľské tábory vzalo pod účinnú palbu, v centre a na ľavom krídle byly miestami vzájomné boje patrol. Dve nepriateľské lietadlá, ktoré idúc z Tenedosa, letely nad morskými užinami, našou palbou sme odohnali.

Na smyrnanských vodách dve nepriateľské válečné lode na rozličné obce niekoľkokrát vystrelily a potom sa utiahly.

Iného významného sa nestalo.

20. mája. *Mezopotámsky front:* Tichosť nezmenene trvá. Kapitán Schütz sostrelil jedon nepriateľský biplan, ktorý letel ponad cvičebnište našich vetroplavcov a s týmto premohol už tretí lietací stroj.

Dardanellský front: Nič významného. V poslednom boji ukoristili sme 400 pušiek, 200.000 nábojov, šiatre pre jedon bataillon a veľké množstvo válečného materiálu.

Od ostrova Kosten východne v smyrnanských vodách umiestnená naša delostrelecká posícia zdarne páčila na nepriateľskú plavebnú stanicu na menovanom ostrove a porúchala jedon nepriateľský lietací stroj, ktorý sa chystal vyleteť do povetria.

21. mája. Na rozličných frontoch nestalo sa nič zvláštnejšieho. Dva nepriateľské lietacie stroje, ktoré letely ku Sed il Bahru, palbou nášho delostrelectva odohnali sme smerom Imbrosa. Dňa 18. mája dve nepriateľské válečné lode za dve hodiny strielaly na dedinu El Aris. Počas prestávok v strielani dva nepriateľské lietacie stroje hodily sto bomb. Jednoho človeka bomby zabily, piatich poranily.

23. mája. *Mezopotámsky front:* Nebolo zmeny. Ruské válečné sily, ktorých postupovanie ku Kašri Širim-Kaukinu oznámili, na pohraničnom vidieku sme pristavili. Od perskej hranice po Sulejmanjie pušiac sa do boja s ruskými oddeleniami, týmto zapríčinili se ztratu vyše 200 hláv.

Kaukazský front: Na pravom krídle v odseku Bitlisa nepatrné patrolové boje. V centre a na pravom krídle dňa 23. mája pokúsené prekvapujúce útoky nepriateľa na naše predné posície sme ľahko odrazili.

Gallipolský polostrov: Jednu torpedovú loď, ktorá sa pokúsil sblížiť sa ku Küçük-Kemikli, palba nášho delostrelectva prinútila ujst. Jedon náš hydroplan, letiac v smere Imbrosa, s výsledkom hodil bomby na jedon monitor, ktorý spozoroval v prístave Kefalosa, ako aj na prístavné osady a šopy, v ktorých — ako sme spozorovali — povstal oheň.

Z ostatných frontov zmenu neoznamujú.

Vojna na mori a v povetří.

Letúňsky útok na Dover.

Berlin, 21. mája. Wolffova kancelária oznamuje: V noci s 19. na 20. mája jedon náš námornický lietací roj, pohnúc sa s pobrežia Flandrie, bombardoval prístavné osady a opevnenia Doveru, Dealu. Ramsgate, Broadscairon a Margate, na početných miestach spozoroval značný podpalujúci a výbušný účinok. Pobrežné batterie a strážne lode nepriateľa prudko strielaly na lietadlá. Tieto sa však všetky neurazené vrátily.

Útok z povetria na Kairo.

Kairo, 22. mája. Úradne oznamujú: Dva nepriateľské lietacie stroje šestnásť bomb hodily na mesto, zvlášte na arabskú štvrť. Dve občianske osoby zomrely, trinásť bolo ranené, mimo toho aj päť vojakov bolo ranené. Lietacie stroje pred hodením bomb svetlometmi osvetlily jednotlivé časte mesta. Palba obranných baterií rýchle odohnala nepriateľských letúňov.

Naši letúni bombardovali Bari.

Úradná zpráva veliteľstva flotty, vydaná 25. mája. Dňa 24. mája popoludní jedon roj našich námorných lietadiel v Bari výdatne a viditeľne s dobrým

výsledkom bombardoval nádražie, poštovú budovu, kasárne, hrad a bolo možno jasno poznať, že sviatočnú radosť zástavami bohate ozdobeného mesta, náležite pomýlil. Odstraňujúca palba batterií bola celkom bezvýsledná. Všetky naše lietadlá vrátili sa neurazené.

Veliteľstvo floty.

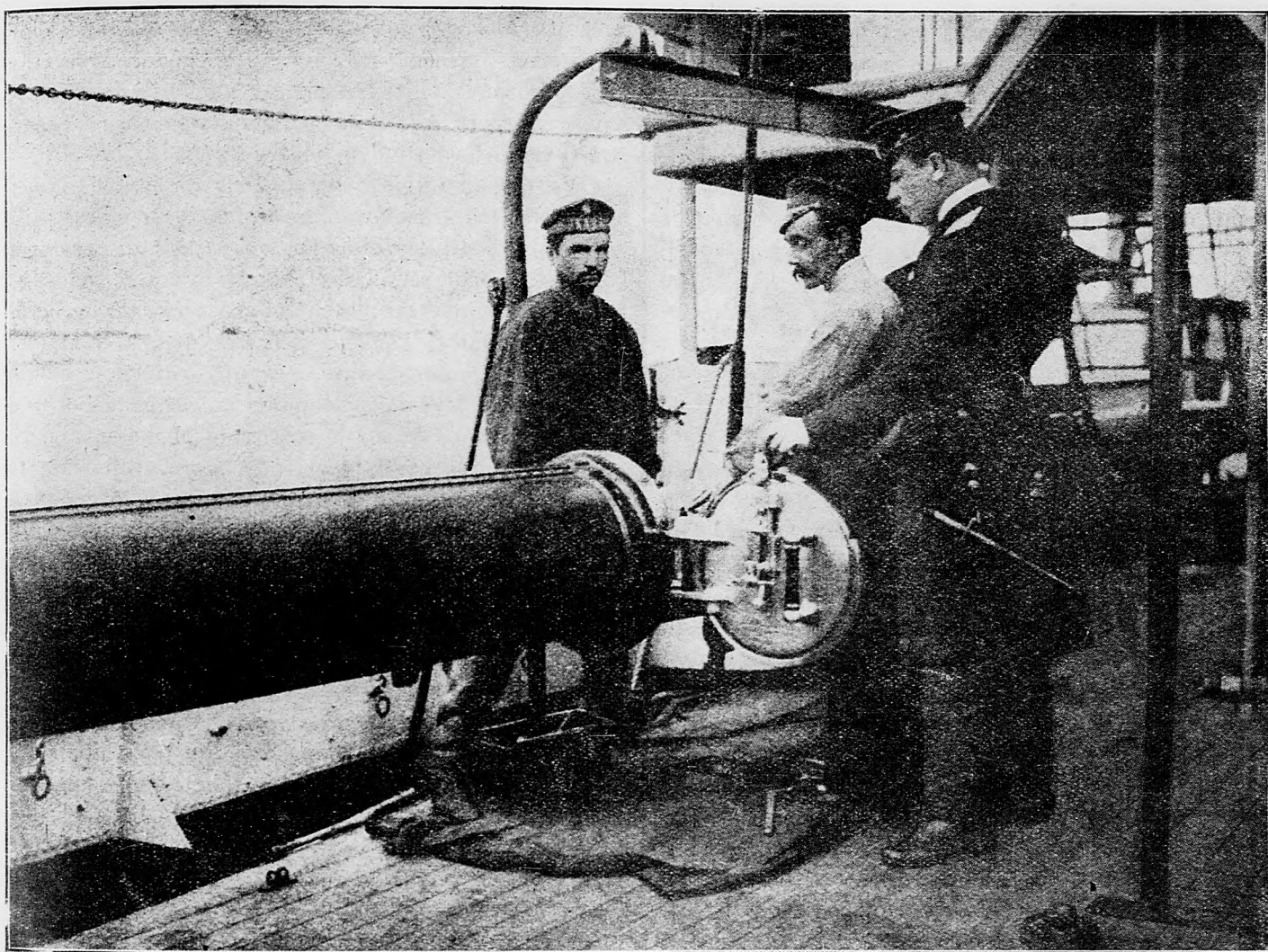
Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštana!»

Krátke válečné zprávy.

Vyznačenie dediča trónu.

Jeho veličenstvo kráľ arcikniežatu Fridrichovi poslal nasledovný telegramm:

«Môjmu synovcovi, pánu arcikniežatu maršallovi Karolovi Francovi Jozefovi za skvelé vedenie jeho armádneho sboru udelil som rád železnej koruny

Jedon torpedoborec bulharského námorníctva pred Varnou.

Zdarný útok nemeckých letúňov na Egejskom mori.

Berlin, 25. mája. Wolffova kancelária oznamuje: Nemecké morské lietadlá dňa 22. mája na severnej časti Egejského mora medzi Dedeagačom a Samothrake napadly jedon zo štyroch lodí pozostávajúci sväz nepriateľského válečného námorníctva a jednu loď dva razy do plna trafily. Nato nepriateľské lode v smere Imbrosa odplávaly.

Šéf admirálskeho štábu.

Človek bez novín je taký, ako vojak bez zbrane.

I. triedy s válečnou okrasou. S radosťou a dojatosťou vám toto sdelujem a poverujem vás, aby ste všetkým mojim hrdinsky a výsledne bojujúcim vodcom a vojskám dali na známosť moje úplné uznanie, najvrednejšiu vdaku a pozdrav.

Franc Jozef.»

Cúvanie Talianov.

Genf, 25. mája. V rímskych vojenských kruhoch sa domnievajú, že cúvanie Cadornu, čo pripisujú veľkej prevahe rakúsko-uhorského delostrelectva, potrvá ešte za niekoľko dní. Úfajú, že talianska armáda, ktorá sa môže opierať na veľké opevnené posície, ktoré početnými batteriami ešte väčšmi možno opevniť, vstave bude pristaviť ďalšie napredovanie rakúsko-uhorských vojsk.

Ponosa a volanie Talianov o pomoc.

Lugano, 28. mája. «Tribuna», «Idea Nazionale» a «Corriere della Sera» ponosujú sa, že talianska armáda, bohužiaľ, nedostáva pomoci od svojich spojencov, kdežto na parížskej konferencii dohodli sa v jednotnosť vojenských operácií a talianska armáda v záujme pomôženiu Fracúzom pri Verdune, svojho času energickou offenzívou bola zakročila, kdežto úplne poznala nepriaznivost pomerov. Talianske časopisy zvlášte Rusku vyhadzujú na oči, že talianska armáda v minulom roku zamiešaním sa do vojny mohutne ulavila tlak Uhorska, Rakúska a Nemecka na ruskú armádu a ešte i v októbri započala nešetrný útok na Goricu, aby Rusom pomohla udržať Dvinsk a Rigu. Časopis «Corriere della Sera», ktorý vždy bol proti tomu, aby Taliansko poslalo pomocné čaty na francúzsky front, svoj článok končí s prosebným vyzvaním, aby teraz na obranu najhlavnejších záujmov spojencov a na vydobitie konečného víťastva uskutočnili zákon o solidarite a spoluúčinkovaní.

Dôchodková daň.

S každým vývinom, s každou novou ustanovizňou vzrastajú výdavky štátu aj za riadnych pomerov. Za terajších mimoriadnych pomerov vzrástly aj výdavky štátu mimoriadne. Odhliadnuc od ohromných millionov, ktoré na vojsko už skoro dvaadvadsať mesiacov trovime, vzkrslly nové úlohy a nové veľké povinnosti. Staraf sa treba o invalidov, o zaopatrenie sirôt, o podporu vdov. A týchto počet sa stále množí. Na spoločnosť a na štát uvalujú sa vždy väčšie povinnosti.

Uhorská spoločnosť od počiatku vojny príkladne a verne plnila svoje vlastenecké povinnosti. Zavedené sbierky vykazovaly veľké obnosy v peniazoch, nasbieralo sa aj mnoho rozličných vecí, ktoré na podporu upotrebené byť môžu. Uhorská spoločnosť javila od počiatku vojny veľkú obetavosť a svojou dobročinnosťou sotierala slzy, kde a nakoľko to len mohla. Ale hmotné sily spoločnosti sú nie nevyčerpatelné. Následkom toho čakajú vždy väčšie úlohy na štát. Od štátu očakáva každý pomoc a podporu, štát má sa postarať o odstránenie nedostatku, o zaopatrenie tých, ktorí sú na toto utisknutí.

Aby štát týmto svojim veľkým povinnosťam mohol zodpovedať, ku tomu potrebuje veľké hmotné sily. Ku zaokrývaniu veľkých výdavkov potrebné sú zvýšené dôchodky. Preto patričného času predstúpila vláda s návrhom, aby jednotlivci, ktorí majú vyše 20.000 korún ročitého dôchodku, zvýšenú dôchodkovú daň platili. Toto bolo celkom správne. Kto má o mnoho viac dôchodku, než potrebuje, komu väčší dôchodok slúži len ku väčšiemu bohatnutiu, ten nech vo väčšej miere prispieva ku zaokrývaniu štátnych výdavkov. Následkom odanenia ročitého dôchodku vyše 20.000 korún, zvýšily sa príjmy štátnej pokladnice roku 1914, asi o dvadsať-

sedem a roku 1915, asi o tridsaťšesť millionov korún. Toho roku bude príjem tiež asi toľký, jako minulého roku. Behom troch rokov vzrástly teda príjmy štátnej pokladnice následkom mimoriadnej dane vyše než o deväťdesiat millionov korún.

Aj tieto summy sú ďaleko nie dostatočné ku zaokrývaniu stále vzrastajúcich mimoriadnych výdavkov. Preto sa vládne kruhy zaoberajú s tým plánom, že postupne odania aj dôchodok nižé 20.000 korún; a síce najprv dôchodok vyše 15.000 korún, potom dôchodok vyše 10.000 korún a v páde by ani tieto príjmy neboly dostatočné, odaný má byť aj dôchodok vyše 5000 korún. Dôchodok nižé 5000 korún nebude mimoriadnou daňou odaný. Na toto poľahujúci sa návrh predostretý má byť už stredom mesiaca júna.

Od počiatku vojny mnoho ľudí zbohatlo. Lifrováním a rozličným kšeftovaním rozmnožili si mnohí svoje dôchodky, prišli ku majetku, jaký by za riadnych pomerov a okolností neboly vstave bývali si zadovážiť. Ale nielen jednotlivci, lež aj obchodnicke firmy, priemyselné podniky, banky a peňažné ústavy, v ktorých sú viacerí hmotne zainteresovaní, značne zveladily svoje dôchodky. Tohoto zrejým dôkazom je pozdvihnutie základného kapitálu, rozšírenie obchodu, priemyselného podniku a veľké dividendy, ktoré svojim účastinárom platia. Zvýšené odanenie takéhoto dôchodku je teda veľmi oprávnené. Nech tí, ktorí z vojny osoh majú, prispievajú vo zvýšenej miere ku zaokrýtiu trov, ktoré následkom vojny nastaly.

Nakoľko vzrástol dôchodok obchodných a priemyselných firiem a dôchodok rôznych účastinárskych spoločností, to vykazujú ich obchodné knihy. Ale je mnoho jednotlivcov, ktorí nepomerne rozmnožili svoj dôchodok rôznym kšeftovaním a ktorí tento dôchodok do kníh nezapisovali. Vypátranie tohoto dôchodku má byť povinnosťou vrchností. Naposledy dôchodok je dôchodok, či ho do knihy poznačia alebo nie. A konečne každý vie, že v obci kto a jakým spôsobom rozmnožoval si dôchodok.

Naši hrdinovia krvácajú na bojišti v tej nádeji, že bude o nich postarané, jestli sa stanú práceneschopnými, že bude postarané o ich vdovy a siroty, v páde na bojišti zahynú. Zdarné riešenie tejto úlohy očakávajú od tých, ktorí doma zostali a ktorí majú dost hmotnej sily, aby ku tomuto cieľu prispievali. Do života uvedenie novej dôchodkovej dane musí každý len schvaľovať. Verejná mienka s uspokojením a s pochvalou prijme návrh a keď predostre ho v najbližších válečných zasadnutiach krajinského zákonodarstva, neohrožene podporovať ho bude aj kresťanská ľudová strana.

Občianska poctivosť.

Na svetovom bojišti naši nepriatelia dokázali sa byť slabšími, vzdor veľkej ich presile. Len Rusko postavilo dvadsať millionov ľudí do zbrane; k tomuto počítať treba ešte viac millionov, ktoré ostatné štáty antantu posta-

vily do bojových sík. A doterajší výsledok je, že my a naši spojenci zaujali sme veľké kusy nepriateľského územia. Nepriateľ odkázaný je teraz viac už len na sebaobranu. Preto sa šíri v nepriateľských krajinách presvedčenie, že na bojišti nebude možné docieľiť konečné rozhodnutie.

Angličania, pravda v porozumení so svojimi spojencami, začali operovať blokádou. Úfali, že keď prekazia každý dovoz z cudzozemska na nemecké a naše územie, čoskoro pocítíme veľký nedostatok. Hlavne ráťali na vyhladovanie Nemecka, ktoré je na dovoz potravín z cudzozemska utisknuté. No vojna trvá vyše jedenadvadsať mesiacov, ale Angličania a ich spojenci darmo ráťajú na vypuknutie hladu. Keď aj skromnejšie žijeme, ale nedostatok necítíme. A jestli nás výhlady na tohoročnú úrodu nesklamú, nabudúce tiež budeme mať hodné zásoby potravín. Úroda sa pekne ukazuje. Obilie sa rýchlejšie vyvinuje, než po iné roky, čo zapríčinila ľavá zima a teplé jarné dažde. Ani mraziví svätí nespôsobili citlivej škody. Jané mrazy, jaké bývajú stredom mesiaca mája, teraz vystaly a ani Urban neprinesol mráz. Krmné rastliny sa pekne vyvinujú, sú nádeje, že bude hojnosť krmu. A vtedy budú gazdovia vstave viac dobytká prisádzať a dobytek lepšie chovať. Aj zeleniny a ovocie sa pekne ukazuje, čo je veľmi významné, lebo ovocím a zeleninou možno veľa zrna a mnoho mäsa nahradiť. Jestli teda tento vývin úrody bude stály, budeme mať o mnoho skôr žatvu a budeme mať dobrú úrodu. Naši nepriatelia potom tým menej môžu ráťat na naše vyhladovanie.

Ale preto musíme byť obozretní a opatrní. Povinnosťou tých, ktorí doma za frontom zostali, je, aby sa starali o dostatočné zaopatrenie hrdinov, ktorí svojim životom a svojou krvou odrážajú útoky nepriateľa, aby krajina škody neutrpeľa. Povinnosťou našou je starať sa o potreby krajiny nielen na čas, lež aj nabudúce. Lebo životné pomery nezmenia sa hneď po vojne; následky krvavého zápasu pocítíme ešte za dlhý čas. Treba sa starať, aby zo zásob zostalo aj na neskôr. Platí toto hlavne pri chove lichev, lebo chybujúce kusy rožnej lichevy nemožno v krátkom čase nahradiť. Teraz sa minie mnoho hovädzieho mäsa pre vojsko, treba teda dochovať mnoho mladých kusov, aby množstvo rožnej lichevy aspoň veľmi nekleslo.

Poctivý gazda vie, čo je jeho povinnosťou a túto povinnosť plní za terajších zmenených pomerov ešte usilovnejšie a svedomitejšie, než inokedy. Rozumný gazda vie aj to, že tie poriadky, ktoré vláda porobila, aby v stravovaní krajiny nepríjemné zmätky nenastaly, sú veľmi potrebné a ochotne plní vyššie nariadenia. Keď sa tu i tam vyskytnú protivné pády, toto sa celej gazdovskej spoločnosti nepríjemne dotkne.

V týchto ťažkých kritických dňoch mala by poctivosť zvlášte panovať na celej čiare. Ale, žiaľbohu, neni tomu vždycky tak. Sú ľudia, ktorí mimoriadne pomery chcú v svoj ošoh čím viac vykoristiť. Sháňajú sa za peniazmi, málo dbajúc na to, že jakým spôsobom si

majetok rozmnožia. Jako pavúci číhajú z úkrytu na ľudí, ktorých vykoristia jako môžu. Použijú pri tom figle, ani človek nemyslí. Zvlášte veľké klamstvá udávajú sa pri kúpe lichevy, tu zarábajú kšeftári najviac. Skôr sa osy oženieš, ako takéhoto bezočivého, dotieravého človeka. A keď sa mu podarilo oklamať Ťa, ešte Ťa ohovorí, vysmeje sa ti. Pravda chýry o takýchto klamstvách rozletia sa rýchle po vidieku a ľudia sa kšeftára chránia, jako zlého ducha, ani do reči sa s ním nedajú. Lebo veď poctivý človek vie obcovať len s poctive smýšľajúcim človekom. A jako to slovenské porekadlo hovorí — kto sa raz opálil, ten aj na studené fúka.

Občianska poctivosť mala by panovať na celej čiare a táto občianska poctivosť mala by sa všade javiť v smýšľaní, v snahách a v skutkoch. Vo všeobecnosti je to aj tak; nečestnosť badať len u niektorých ľudí a len v niektorých pádoch. Ponevác sa aj zo zlého možno poučiť, nuž stiahneme aj z tohoto poučenie. Toto vždy viac badať u nášho ľudu.

Aj dunenie diel prestane na bojišti; nastane pokoj a riadne pomery. A súhrn krajinského občianstva posudzovať bude ľudí dľa toho, že ako poctive plnia občianske povinnosti.

Ruža u ošípaných.

Táto choroba šíri sa hubami, ktoré sú obsažené vo výkaloch nakazených ošípaných. Prirodzené nakaženie stáva sa cez poranenú kožu alebo cez črevá. Na nákazu ochorejú obyčajne niže jednoročné ošípané a v ktorom dvore, na ktorej pastvino sa choroba raz zjaví, jestli sa nebránia proti nej a jestli čistenie a desinfikovanie nedostatočne konajú, tam sa obyčajne každý rok stretáme s ňou. Teda je isté, že nákazlivá látka tejto choroby ostane v nakazenej pôde, v lete, keď je teplo, sa rozmnožuje a nakazí mladé ošípané.

Prvé príznaky choroby zjavia sa o 3—5 dní po nakazení. Tieto príznaky sú rozdielne.

V páde najľahšej choroby ošípaná za niekoľko dní má horúčku a na površí tela utvoria sa teplé červené flaky rozdielnej podoby, ktoré sa pozdejšie zdvihnú nad zdravú kožu a na prostriedku obladnú a potia sa. Tento pot uschne. Potom chorá ošípaná oslabne, ztratí appetit, trápi ju smäd, vylučuje zo seba menej výkalov a niekedy pobáda ju ku vracaniu.

V páde ťažšej choroby zvieria odrazu upadne do veľkej horúčky a tupo skučiac, bezcitne leží na stelive alebo sa schová doňho a keď choré zvieria chytíme, začne slabým, akoby plačlivým hlasom kvičať. Appetit vystane a často zjaví sa pobádanie ku vracaniu a teplota tela stále ukazuje 41—42 stupňov dľa Celsiusa. O niekoľko dní na koži možno vidieť červené flaky, presiakanie akéhosi moku a soškvarenie. Keď sa tieto príznaky zväčšujú, ošípaná za tri-štyri dni obyčajne vyhynie.

Tretí pád choroby je pokračovanie dvoch pred-

slých. Takéto zvieratá vo vzraste zaostanú, pokašľávajú; veľa ležia a konečne nastane u nich slabosť zadných čiastok tela. Potom zviera vyhynie.

Bránenie sa proti nákaze je to isté, jako pri sviňskom dúle. Prvou podmienkou obrany je všeobecná čistota, desinfikovanie a oddelenie chorých zvierat od zdravých. Tam, kde sa choroba riadne zjavuje, treba upotrebiť Pasteurové štiepenie, lebo také zvieratá, ktoré na čas zaštepíme, túto chorobu nedostanú. V páde zjavenia sa choroby, treba ju oznámiť vrchnosti.

Na čo sa má pozorovať pri kupovaní dojníc?

Pri kupovaní dojnej kravy na jarmoku budzme opatrní, lebo na jarmok mnoho zlých kráv privedú. Tieto kravy majú chybu alebo zlú vlastnosť, preto ich predajú. Lenže tieto chyby nemožno vždy poznať. Dobré sa poprizerajme tej krave, ktorú chceme kúpiť. Kravu, ktorú privedú na jarmok, za deň, za dva pred jarmokom vôbec nedoja, alebo jestli je otelená, tak teľa nepustia pod ňu, aby mala čím väčšie vemenó. Takéto vemenó není pružné.

Vemenó tiež môže byť choré. Vo vemení často sú tvrdé gučky, ktoré snadno možno ohmatať. Často z jedného alebo z viac ceckov tečie veľmi riedke, kyslasté alebo hnojové mlieko, z čoho môžeme uzatvárať na to, že je vemenó choré na hnojisté zapálenie, alebo na tuberkule (suchotiny). Takúto kravu nekupujme. Niektorej krave z jedného cecka neprestajne kvapká mlieko; takýto cecek je chorý. Je aj taký cecek, z ktorého vôbec nemožno vydojiť mlieka, lebo niet v ňom dierky, o takomto cecku sa hovorí, že je slepý. Pre túto príčinu krava dáva menej mlieka.

Veľmi dôležitým je i vek dojnice, lebo veľmi stará krava obyčajne málo mlieka dáva a už sa ani neoteli.

Kravy najlepšie doja medzi 6. a 10. rokom. Vek kravy presne určiť vie len odborný znalca, alebo človek, ktorý sa do toho rozumie. Jestli krava má mliečne zuby, tak není staršou než štyriročná. Mliečne zuby z toho možno poznať, že sú menšie, jako stále zuby. Keď krave minie 8 rokov, vtedy jej zuby začnú vypadávať. Jestli krave chybujú 2—3 zuby, isté je, že krava má už vyše 10 rokov. Aj z obrúčiek na rohoch možno na vek kravy uzatvárať. Krava obyčajne toľko obrúčiek má na rohoch koľkoráz sa otelila. Jestli sa teda krava v treťom roku prvý raz otelila a má štyri obrúčky, tak je krava asi sedemročná.

Dobrá dojnicu ešte i po inom možno poznať. Kravy, ktoré majú veľké vemenó a jemnú kožu, dobre doja. Ploské rohy, jemná srst na chvoste a veľké mliečne žily tiež na dobrú dojivosť poukazujú. Kravy, ktoré majú hrubú kožu, hrubú srst, silné kosti a malé vemenó sú zlé dojnice.

Pri zápražnom statku je vek tiež veľmi dôležitým, lebo čím je vól mladší, tým ťažšie prácu je vstave konať.

Dobrá vól má mať silné kosti, má byť svalovitý, nesmie byť háčlivý. Dôležité je i to, aby pár volov boly privyknuté spolu. Na každý pád dobre je voly vyprobovať prv, než by sme ich kúpili.

Keď ovocné stromy kvitnú.

Najväčšie nebezpečie ovocným stromom vtedy, keď kvitnú, sú mrazy. Vinohrady kádením bránia proti mrazom, ale nie s veľkým výsledkom a ovocné stromy, zvlášte také, ktoré majú vysoké pne, kádením vôbec nemožno ochrániť. Pri ovocných stromoch treba inak pokračovať.

Mnohý kvet tak možno ochrániť od škodlivých následkov mrazu, že rano po tej noci, v ktorú bol mráz, ale pred východom slnca koruny stromov poprúť studenou vodou.

Lenže kvitnutiu stromov neškodí len mráz, lež aj dážď môže mať na kvet škodlivý následok, jestli totižto počas kvitnutia stromov veľa dážďa prší. Dážď smyje kvetný pel a tak kvety nemôžu sa zúrodniť. V takomto páde kvitnúce stromy častejšie potrasme, aby zbytočné kvapky dážďa odpadly s kvetov.

Veľkým nepriateľom kvetu ovocných stromov je aj kvetný chrobák, ktorý sa zahniezdi do kvetu a zkaží v ňom zúrodňujúce ústroje. Na niektorých vidiekoch, kde sa títo chrobáci rozmnožia, sú opravdovou zkazou, lebo zničia celú úrodu ovocia. Proti nim brániť môžeme sa len tak, že ich strasieme so stromu a zničime ich.

Stáva sa aj to, že nič nepoškodilo kvetu a predsa niet úrody. Sú stromy, ktoré bohaté kvitnú, ale ovocia nedonesú. Príčina tohoto je dvojaká: alebo sú stromy biedne, alebo sú bujné a následkom tohoto odpadá z nich kvet.

Slabým biednym stromom treba dodať sily hnojéním a síce tak, že na odkvape koruny, zvlášte v jaseňi, vykopeme na dve piade široký a na dve piade hlboký járček a dáme doňho dobre uhnitý hnoj alebo nalejeme doňho luhu.

Bujným stromom zkrátíme korene, aby nesiahaly ďalej od pňa, ako je odkvap koruny.

Jestli zima bola suchá a jar je tiež taká, keď teda pôda nemá dostatočnej vlahy, aj vtedy veľa kvetu ostane jalovým. Proti tomuto osoží polievanie tak, že do jarku alebo jamiek vykovaných pod odkvapom koruny nalejeme vody alebo luhu. Stromy aj tak zvykli polievať, že im koreň na široko a na hlboko oslobodíme od zeme.

Po poliatí vykopanú zem zahrabeme nazpät na koreň. Jestli sme nejakým kolom cieľom polievania narobili jamky pod korunou stromu, tieto jamky po poliatí zakryme črepom a odokryme ich len vtedy, keď zase za potrebné uznáme polievanie.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

CHYRNÍK.

Uhorskí osvietení páni biskupi za válečných zajatcov. Uhorský biskupský sbor 5000 korún poslal pre tých uhorských vojakov, ktorí sú zajatí v Taliansku. Okrem toho niektorí uhorskí osvietení páni biskupi aj osobitne obetovali k ulaveniu postavenia zajatcov.

Z biskupstva spišského. V kapituli 11. júna, t. j. v nedeľu turečnú bude birmovka. Jeho excelencia osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy na válečné dohodované ciele Katolíckeho Karitátu znovu obetoval 300 korún. Lipt.-lúčanský farár Ladislav Mikula za farára prešiel do Čimhovej (Orava). Čimhovský dočasný administrátor Jozef Michna poslaný je zas do Lúček za dočasného administrátora.

Osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie za malých gazdov. Osvietený p. biskup hneď po prevzatí biskupstva 400 jutár obnášajúci majetok biskupský v obci Ortópuszta tamojším malým gazdom predal jutro po 600 korunách. Roku 1898. biskupský 1000 jutrov obnášajúci majetok v obci Hejőkürt tamojším malým gazdom dal do prenájmu. Podobne učinil neskorej i s 1500 jutrovým majetkom v obci Borsódharsány. Lanského roku i majetok košického semenišťa malým roľníkom takzvaných «drobných dedín» pri Košiciach dal do prenájmu.

Generál Artur Görgei †, hlavný vodca vojny za uhorskú slobodu r. 1848—1849., v noci 20. mája zomrel v Budapešti v 98. roku svojho života. Narodil sa v Toporci v stolici spišskej 30. januára r. 1818. Pochovali ho v Budapešti s veľkou pompou. Generáloberst gróf Paár z Viedne telegraficky vyslovil sústrasť rodine zomnulého.

Svolanie krajinského snemu. Ministerpredseda gróf Štefan Tisza v pondelok, 22. mája, prípisom upovedomil predsedníctvo snemovne vyslancov a snemovne veľmožov, že jeho veličenstvo kráľ krajinský snem svolal na 7. júna roku 1916. a nariadil, aby členovia oboch snemovní, ktorí konajú vojenskú službu, na čas zasadnutia krajinského snemu boli urlaubovaní.

Richvaldská (Spiš) organizácia Kat. Ludovej Jednoty 21. mája vydržovala svoju tohoročnú siestu poradu v prítomnosti 130 veriacich. Miestny p. farár a učiteľ prednášali o štvrtej uhorskej válečnej požičke. Z Richvaldu značili ďalej: lesný fond 950, Maria Irha Galganek 500, Bartolomej Irha znovu 400, kostolná kassa 400, školský fond 300, Katarína Bombara 200 korún; z Hafky: Tomáš Jabrocký 500, Jozefová Gunčarčík 200, Anna Papik 50 korún. Veriaci richvaldskej farnosti na štvrtú uhorskú válečnú požičku značili dovedna 16.000 korún a kostolná kassa 500 korún. Na válečné dobročinné ciele novšie obetovali veriaci 14 korún.

O 17 mesiacov dal o sebe vedieť. Czvengros Michal z Markušoviec zajatý je v Omsku v Sibírii. Dátovaná karotka 27. februára 1916., došla 24. mája 1916. do Markušoviec.

Strieborná medailla hrdinskosti klerika. Jozef Pogátsa, výborný chovanec rábskeho semenišťa, ktorý ako titulárny kadét koná vojenskú službu na bojišti, za zvláštne hrdinské chovanie sa dostal striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Jeho eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch ústrednému katolíckemu tovaryšskému spolku daroval 1000 korún. Sedmohradský biskup gróf Gustav Majláth pre dve válečné siroty složil základinu 20.000 korún. Vesprémsky opát-kanonik Julius Reiner na fond válečných sirôt dal 1000, prälát dr. Alex. Giesswein 100 a ostrihomský prälát-kanonik Teofil Klinda znovu 100 korún. Nebohý prepošť-farár Štefan Krucsilák na podporu katolíckej tlače poručil 200 korún.

Nový farár v Magure (Spiš). Do Krempach dostal sa za farára levočský kaplán Viktor Grieger, rodák zo Spišského Podhradia.

Značenia na štvrtú válečnú požičku vo Spiši. Urbariálcici vo Veľk. Slavkove značili 100.000, v Mühlenbachu 100.000 a v Niž. Lesnej 50 000 korún. Adorján Várady-Szakmáry, veľkostatkár v Lučivnej, vo felkanskej banke značil novšie 20.000 kor., dovedna teda 70.000 korún. V magurskom Richvalde novšie značili: Maria a Ján Gonsorčík 1200, Ján Kocur 1000, Jozef Čupka Kalaber 500, Katarína Reznický 200 a z Hafky Maria Marhevka 200 korún. Do minulého týždňa veriaci richvaldskej farnosti značili 14.100 korún. Mesto Nová Ves (Igló) značilo 150.000, Levoča 100.000, Kéžmarok 25.000, Gňazdy 73 000.

Vojenské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ dovolil, aby honvédske kapitán Matej Bolest, rodák z Levoče, nosil od nemeckého cisára darovaný železný kríž druhej triedy. Jeho veličenstvo ďalej nariadil, aby za výtečné služby, konané proti nepriateľovi, Rudolfovi Assmannovi, kapitánovi 85. peš. pluku, na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie.

Do ruského válečného zajatia novšie dostali sa z Levoče: Samuel Czipser, frajter 67. peš. pluku, ktorého internovali v meste S. Schkolowo v gubernii Priamunk; Štefana Galika, kaprála 67. pešieho pluku, a Augusta Nováka, pešiaka 67. pluku, internovali vo Wjatke.

Za stihnutých vojnou. Kéžmarský ženský spolok zaviedol pohyb, aby z milodarov spišských ženských v Zborove vystavený bol dom spišských žien. Pomocnému fondu válečných sirôt spišskej stolice občania harhovského notárskeho okresu darovali 246 a spišská sporiteľňa 100 korún.

Óvodu Šárišanom. V levočskej cis. a kráľ. rezervej nemocnici opatrovaní u nelci-hrdinovia 8. mája v levočskom mestskom divadle zariadili umeleckú prednášku na ciele tej detskej opatrovne, ktorú spišský optrovný kruh vystaviť má na niektorom Rusmi spustošenom vidieku Šáriša. Čistý ošoh obnášal 150 korún.

Zoltánová Zmeškálová (Dolný Kubín) pre válečné siroty novšie zase obetovala 400 korún.

Odsúdení liferanti armády. Samuel Neumann a Július Neumann podujali sa na lifrovanie 60.000 postiel pre vojsko, ale namiesto riadnych lifrovali z neohobľovaného, mokrého, dopukaného dreva zhotovené a cvernovou garnitúrou vystrojené postele, ktoré nebolo možno upotrebiť. Mimo toho strážmajstrovi, ktorý bol poverený prevzatím postiel, dali odmenu, aby nerobil prekážku. Menovaní liferanti v Pécsi podujali sa na stavbu barakov, ale baraky postavili zo zlého, neohobľovaného, ba i zo zhnitého dreva. Kommissii, ktorá v Čepeli prevzala strelivo, lifrovali neupotrebitelné, dopukané, hrdzavým železom okuté kistne. Samuel Neumann a jeho syn Jozef v Osieku podplatili nadporučika, ktorý bol poverený prevzatím 16.000 saní pre vojsko. Súdna stolica Júliusa Neumanna oslobodila zpod obžaloby, ostatných obžalovaných však uznala za vinných v prečine pri lifrovaní spáchaného podplatenia a Samuela Neumanna odsúdila na 6 mesiacov do žalára a na 1000 korún peňažnej pokuty, Jozefa Neumanna na 4. mesiace do väzenia a na 400 korún peňažnej pokuty. Kráľ. kuria Samuela Neumanna uznala za vinného v zločine zneužitia spáchaného proti záujmom vedenia vojny a pre toto jako i pre podplácanie odsúdila ho na 2 roky do žalára, na 6000 korún peňažnej pokuty a na ztratu úradu na 5 rokov. Trest Jozefa Neumanna zdvihla na 6 mesiacov žalára, na 2000 korún peňažnej pokuty a na ztratu úradu na 3 roky. Ostatnú čiastku výroku súdnej stolice kúria odobrila a nariadila, aby Júliusa Neumanna, ktorý predbežne bol zatknutý, pustili na slobodu.

Stoličné shromaždenia. Na zasadnutí administratívneho výboru stolice prešporskej stoličný hlavný lekár oznámil, že sa v stolici zdravotnícke pomery v minulom mesiaci trochu zhoršily. Gazdovský dozorca vo svojej zpráve vyzdvihol, že stav ozimných siatín vo všeobecnosti je uspokojivý. Zvlášte raže sa veľmi dobre vyvinujú, včasnejšie sa klasia a možno úfať, že raž o 10 dní skôr začnú žať, ako obyčajne. Jariny v celej stolici dobre sišli a pekne sa vyvinujú. — Na zasadnutí administratívneho výboru stolice trenčianskej tit. hlavný stoličný lekár oznámil, že sa v stolici zdravotnícke pomery v minulom mesiaci natoľko zlepšili, nakoľko na osýpky menej osôb ochorelo. Dľa zprávy štátneho stavebného úradu stav ciest nastúpením priaznivejšieho počasia sa zlepšujú. Dľa zprávy gazdovského dozorca vyvinovanie sa raže je veľmi uspokojujúce a vývin jarín tiež oprávňuje k pekným nádejam. Lucerna, ďatelina a tráva na pastvinách silne rastie tak, že statok má hojnosť živnosti.

Odrazu chceľ zbohatnúť. Arona Hellera veliteľstvo vojenských nemocníc v Brne poverilo, aby pre nemocnice zaopatril v Uhorsku 20 vagónov fazule. Ku prevezeniu fazule z Uhorska do Rakúska potrebné dovoľenie veliteľstvo nemocníc zaoptrilo od vlády. Heller s týmito listinami prišiel ku Válečné plodiny speňažujúcej účastinárskej spoločnosti, ktorá 20 vagónov fazule za maximálnu cenu lifrovala. Heller, keď vedel, že je

20 vagónov fazule už na ceste do Brna, 16 vagónov fazule predal brnenskému obchodníkovi Jozefovi Klikovi a síce o 70 tisíc korún drahšie a peniaze hneď dostal. Keď s týmto kšeftom bol hotový, z Budapešti v mene Válečné plodiny speňažujúcej účastinárskej spoločnosti telegrafoval predstavenstvu železničnej stanice v Brne, že je fazuľa mýlne adresovaná, lebo vojenským nemocniciam patria len štyri vagóny, ostatných 16 vagónov aby ďalej poslali do Prahy, kde ich prevezme povereník Jozefa Klika. Vojenská vrchnosť s týmto nebola spokojná a telegraficky sa spýtala Válečné plodiny speňažujúcej úč. spoločnosti, že koľko vagónov fazule bolo poslané do Brna pre nemocnice. Taktó Hellerovo závratníctvo hneď vyšlo na javo. Hellera priviedli na budapeštiansky policajný hlavný kapitanát, kde ho pre klamstvo zatkli. Ponevác sa však na Hellerovi ukazujú príznaky šarlachu, preto ho polícia dala odviezť do nemocnice sv. Ladislava. — Proti Hellerovi došlo i druhé oznámenie. Örkényškemu obyvateľovi Alexandrovi Gallaimu z ceglédského valcového mlyna predal 2 vagóny jačmenných krúp po 85 korún za metrický cent, kdežto maximálna cena metr. centa jačmenných krúp ustálená je v 56 korunách 10 halieroch.

Oslobodenie mašinistov a kuričov mláťačiek. Honvédscky minister v porozumení s vojenským ministrom vydal nariadenie, aby mašiništi a kuričia parných a motorových mláťačiek a majitelia parných a motorových mláťačiek, ktorí za frontom konajú vojenskú alebo válečnú službu, do 30. novembra naskutku boli urlaubovaní. Veliteľstvo armády dľa možnosti urlaubuje aj tých mašinistov a kuričov mláťačiek, ktorí na fronte konajú službu. Z urlaubovania vytvorení sú len mašiništi a kuričia mláťačiek, ktorých opatrujú v nemocniciach, ďalej ktorí slúžia pri železničnom pluku, pri technických čatách a ústavoch, ktorí zastávajú vodcovské postavenie v dielňach pre vojsko pracujúcich. Mašiništi a kuričia mláťačiek, ktorí sú v aktívnej vojenskej službe cestou svojho vojenského predstavenstva a ktorí ešte nenarukovali, cestou veliteľstva toho vojenského okresu majú podať svoje prosby o urlaubovanie, ku ktorému sú pridelení. Ešte nenarukovaní v terajšom svojom občianskom zamestnaní môžu dočkať vybavenie svojich prosieb, taktiež aj tí, ktorí ako poľnohospodárski mašiništi na určený čas sú už urlaubovaní a zadajú prosbu o ďalšie urlaubovanie.

V levočských vojenských nemocniciach v mesiaci apríli zomreli: 25-ročný Ján Ventin (97. peš. pluk) z obce Casteloi v Istrii, 41-ročný Ernest Balázs (14. honv. peší pluk) z Felső Tárnoku, 28-ročný Štefan Béres (68. peší pluk) z Karcagu a 27-ročný Jozef Garomesik (6. peší pluk) zo Zomboru. Zosnulých hrdinov pochovali s vojenskou pompou.

V Košiciach založia rybník. Z Košíc píšu: Mesto uzavrelo, že k odpomoženiu stáleho nedostatku mäsa v jednej čiastke mŕtvého riečišťa rieky Hernáda založia rybník a pestovať budú v ňom kaprov.

Ktorí sedem, osem, ba deväť synov dali vlasti.

Jakubová Goldstein, ktorej sedem synov koná vojenskú službu, od jeho veličenstva kráľa dostala 500 korún a skvostný pamätný predmet. Jánovi Deutschovi, starému sluhovi grófa Batthányiho, osem synov bojuje na rozličných bojišťaťoch a vydobili si už viac vyznačení hrdinským chovaním svojim. Jeho veličenstvo kráľ obdaril ho 500 korunami a striebornými hodinkami. Najnovšie sa dozvedáme, že 75-ročný Štefan Seres z pešťanskej stolice má až deväť synov na vojne, z ktorých jeden už padol. Okrem toho konajú vojenskú službu i traja jeho zaťovia a jeden vnuk. Desiaty syn teraz ide na assentírku.

Z ruského zajatia. Dôstojník Gabriel Walko písal z Orenburgu svojmu otcovi do spišskej Gelnice. Na dopisnici podpísali sa ešte nasledujúci: kadét Ernest Glück zo zemplinskej obce Örmözö, kadét Ludvik Molnár z Miškoveca, jednoročný dobrovoľník Julius Halmos zo Šajóvámošu, Felix Dick z Miškoveca, kadét Mikuláš Schwarcz z liptovského Párizházu, Emil Szilárd z obce Pásztó, Emil Csornyák, zástavník Emil Schaura, zástavník Št. Schramkó, Ludvik Veit z obce Radnót, Imrich Wamra z Lipian (Šáriš), zástavník Kar. Pevny z Košíc. — Z Krásnojarsku 27. apríla nasledujúci telegramm došiel do Spišskej Novej Vsi: Každý mesiac budeme telegrafovať, všetci sme zdraví. Ernest Tscheik, Ján Novák, Jozef Daverlő, Augustin Mayer, Julius Szalai. — Gelnický profesor, rezervný nadporučík dr. Alexander Hajnóczy v svojej 2. marca datovanej karotke do Levoče píše svojim rodičom z Tomska, že je zdravý.

Hrdinská smrť. Účtovník Otto Kaveczky, syn direktora starolubovenskej sporiteľne, hrdinskou smrťou zomrel na talianskom bojišti v 25. roku života svojho. Zronení rodičia mrtvolu jeho dali doviezť do Starej Lubovne.

Válečná assekurácia. Žďarania vo Spiši poistili život svojich narukovaných na 133.000 korún. Mnoho biedy vojnou zapríčinenéj by sa uľavilo, keby tento veľmi múdry príklad aj v iných obciach nasledovali. «Pomôž si, človeče, aj Boh ti pomôže», hovorí porokadlo.

Novšie dostali sa do ruského válečného zajatia nasledujúci Spišiáci: Ján Novák, nadporučík 67. pešieho pluku, narodený roku 1883. v Podhradí, internovaný je v Moskve v nemocnici číslo 10.; Ondrej Andraška, pešiak 67. pluku, narodený roku 1889. v Hodermarku; Jakub Andruško, pešiak 67. pluku, narodený roku 1882. v Kubachoch; Michal Bárány, náhradný rezervista 67. pluku, narodený roku 1883 v Baldovciach; Ján Barlik, pešiak 67. pluku, narodený roku 1882. v Novej Lubovni; Pavel Bekeš, pešiak 67. pluku, narodený roku 1892. v Žďari, internovaný je v meste Wjatka; Michal Berg, pešiak 67. pluku, narodený roku 1890. vo Forbergu, internovaný je v Selo Wrehmie-Mullij v gubernii Perm; Michal Boližak, pešiak 67. pluku, narodený roku 1897. vo Veľkej Olšave, internovaný je v Moskve v nemocnici číslo 12.

Z ruského válečného zajatia. Levočský mestský lekár dr. Béla Bojársky, ktorý počas vypuknutia vojny s 9. honvédskym landšturmistským peším plukom oduševnene tiahol do vojny a pri oddaní Przemysla padol do ruského zajatia, v tieto dni písal z aziatického mesta Samarkand, počítujúceho 40.000 obyvateľov (toto mesto je obkľúčené 15 kilometrov dlhým múrom a má osem brán), že službu koná v nemocnici a cíti sa dobre; pozdravuje svojich priateľov, známych a dobrovoľných ohňohasičov. — Spiško-richvaldský gazda Ondrej Harendarčík, ktorý 28. augusta 1914. pri Komarove dostal sa do ruského zajatia, píše z Tomsku, že ja zdravý doteraz dostal z Ameriky 15 dollárov a z domu 7 kariet, pýta ružencovú knižočku. Richvaldský mládenec Štefan Michna, pešiak 10. pluku, ktorý 17. septembra 1915. padol do zajatia, v svojej 4. apríla datovanej karotke píše z ruského Orenburgu, že ešte ani jednu karotku nedostal z domu. — Od hafčanského gazdu Jozefa Jabrockého, ktorý v máji 1915. bol zajatý a o ktorom za jedenásť mesiacov nebolo chýru, behom krátkeho času prišla už tretia karotka z ruského Martowaja; ostatná karotka je datovaná 15. februára a na Hafku došla 13. mája.

Smrť. V Košiciach zomrel následkom porazenia Rudolf Windegg, sudca košickej kráľ. tabuly, v 48. roku života svojho. — V Podolinci 27. apríla zomrel po krátkom trápení a prijatí sv. sviatostí zomierajúcich Róbert Faix, lekárnik (apatekár) a úd správy podolinskej sporiteľne, v 66. roku života svojho. V ňom ztratilo mestečko Podolincec jeden svoj najlepší stĺp.

Hodila sa pred vlak. Zo spišských Kropáčoch oznamujú: Jozefová Erzsák, 28-ročná nádennička tunajšej železnej fabriky, 27. apríla hodila sa pred malý vlak sväzajúci šlakku, ktorý rozmlaždil jej telo. Ostal po nej 3 ročný chlapček. Muž samovražednícky bojuje na talianskom fronte. Príčina jej prehrišného skutku je neznáma.

Smrť. Z Ungváru oznamujú: Advokát dr. Béla Novák, námestný pravotár svätej stolice, zomrel v 36. roku života svojho. V zosnulom prešovský biskup dr. Štefan Novák oplakáva svojho brata. — Jozef Tomik, r.-kat. farár v Revúci (Liptov), po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich, 7. mája zomrel v 63. roku svojho života a v 40. roku svojho kňazstva. Narodil sa v oravskej obci Slanici. Farárom bol v Komjátnej. Ako kaplán účinkoval v Teplici, v Podolinci, v Gňazdoch, v Podhradí a v Hrušove. Ako novovysvätený kňaz za istý čas pracoval v biskupskej kancelárii.

Požiare vo Spiši. V Gelnici 25. a v Kézmarku 28. apríla zhorelo po jednom dome.

Smrť zátvrdlivého kandidáta samovraždy. V Levoči zomrel v tieto dni murár Štefan Henkrich, ktorý necheel zápasit s ťažkosťami života. Pred pár rokmi hodil sa pred kolesá vlaku, z pokaličenia ale vyzdravel. Neskoršie obesil sa, lež povraz zavčasu odrezali, potom podrezal si hrdlo s britvou, lež tiež bezvýsledne. Kým teraz konečne zomrel prirodzenou smrťou.

Oheň. V Kézmarku 22. mája ráno o 3. hodine na hlavnom námestí vypukol požiar, ktorému padlo v obeť šesť domov s pobočnými staviskami. Škoda je veľmi veľká.

Potupný koniec korhelstva. V Spišskej Novej Vsi (Igló) 18. mája obesila sa Gustávová Labai, ktorá v živote svojom stále narábala s diabolskou pálenkou. Nešťastnú samovražednicu oplakáva päť sirôt.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédskejší peší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompania; náhr. komp. = náhradná kompania; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompaniu, v ktorej patričný slúži. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí, že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Hiben Michal (Vazsec) 67. pp. 1 z., Hindulák eugsfirer (Tornalja) 25. pp. oddelenie so strojovými puškami 11., Hlesek Gabriel 25. pp. pri plukovnom štrábe z., Holli Jozef (Ujbánya) 14. hp. †, Holly Peter (Tarnóc) 67. pp. z., Horváth Štefan (Betlenfalva) 67. pp. 6 z., Horváth Ján (Besztercebánya) 25. pp. 5 †, Horváth Samuel (Merény) 67. pp. z., Hoskó Ján (Felsőmers) 67. pp. 2. z., Hrabusa Štefan (Nagyselmec) 67. pp. z., Hricko Imrich (Licsérd) 32. jb. 1, Hrivňák Adalbert (Dobóca) 25. pp. pri plukovnom štrábe z., Hudec Ján (Szélpöruba) 67. pp. 3 z., Hulka Pavel (Kisporuba) 67. pp. z., Hušťava Štefan (Oszada) 67. pp. 7, ranený a zajatý, Hus Ervin (Leibic) 67. pp. 4 z., Husák Pavel 25. pp. 10 †, Illanovsky Ján (Németporuba) 67. pp. z., Illanovsky Ján (Vazsec) 67. pp. 1 z., Illavsky (Kube) Ján (Vazsec) 67. pp. 4 z., Jadvis Andrej (Vörösalma) 67. pp. z., Jakubčák Ján (Vazsec) 67. pp. z., Jančár Michal (Mezőköz) 25. pp. 4., Jancsó Michal (Eceseg) 67. pp. z., Jančojuri Andrej (Tapolylengyel) 67. pp. 4 z., Janočko Michal (Lőrincvágás) 67. pp. z., Jánoš Ján (Kisolaszi) 67. pp. 1 z., Janoščík Štefan (Berkenyéd) 67. pp. 16 z., Janotka Matej (Vavrissó) 67. pp. 6, ranený a zajatý, Jasa Jozef (Szécsény) 25. pp. pri plukovnom štrábe z., Jakšiv (?) Demeter (Kisfagyalos) 67. pp.

4 z., Jazudek Pavel (Hazslin) 67. pp. 16 z., Jesensky Ján (Losonc) 25. pp. 1 †, Juhász Štefan (Zubogy) 25. pp. 1, Juráš Karol (Losonc) 25. pp. 1, Juráš Martin (Zsár) 67. pp. z., Juraskó Štefan (Mocsármány) 67. pp. 6 z., Jurič Peter (Venéce) 67. pp. 8 z., Jurica Ján (Kiszeben) 67. pp. 9 z., Juritta Peter (Három-Revúca) 67. pp. 1 z., Juska Ján (Černova) 67. pp. 16 z., Juskó Pavel (Oszada, Liptov) 67. pp. 15 z., Kabát Daniel (Korompa) 67. pp. z., Kalický Ján 25. pp. pri plukovnom štrábe z., Kalupka Jozef 25. pp. 8, Kanda Martin (Budaszállás) 25. pp. 6, Kangyera Ján (Királylucella) 67. pp. 12 z., Kapitán Andrej (Alsómicsinye) 25. pp. pri plukovnom štrábe z., Karaba Ján (Cserhátsurány) 25. pp. 5, Karasák Pavel (Patacskő) 67. pp. z., Katschir Ján (Salgótarján) 25. pp. 8 †, Keder Anton (Nagyroce) 25. pp. 5, Kellő Peter (Tarnóc) 67. pp. 1 z., Kinski Adalbert Ludvik (Gölnicbánya) 67. pp. 1, ranený a zajatý, Kinsky Karol (Gölnicbánya) 67. pp. z., Kirner Pavel (Felsőerdőfalva) 67. pp. 4 z., Klačák Jozef (Finta) 67. pp. 10 z., Klein Adalbert (Bártfa) 67. pp., ranený a zajatý, Kleja Ján (Lackavágása) 67. pp. z., Klembara Štefan (Berzevice) 67. pp. 7 z., Klukovecky Franc (Gölnicbánya) 67. pp. z., Kmec Anton (Lemes) 67. pp. z., Kniesner Pavel (Dománfalva) 67. pp. z., Kobella Sylvester (Nagybokróc) 67. pp. z., Kobulinský Jozef (Budamér) 67. pp. 9. z., Kobulinský Jozef (Várkony) 67. pp. 10 z., Kočiš Ján (Luzsán) 67. pp. z., Kočiš Ján (Tapolyanusfalva) 67. pp. 3 z., Koduľa (Szepesedelény) 67. pp. z., Kohut Juraj (Alsótáróc) 67. pp. 2 z., Kokavec Ján (Vichodna) 67. pp. z., Koki Andrej (Monguszfalva (?) Spiš) 67. pp. z., Kolbák Juraj (Alsószalók) 67. pp. z., Kollár Andrej (Uszpeklény) 67. pp. z., Kollár Jozef (Kovacsán) 67. pp. z., Koma Andrej (Černova) 67. pp. 11 z., Konec Ján (Deméte) 67. pp. 6 z., Korba Jozef (Komlóspatak) 67. pp. z., Kormos Michal (Bajorvágás) 67. pp. 2 z., Kornfeld Matej (Palánka) 6. hp., ranený a zajatý, Kosak Jozef (Pösfalva) 67. pp. 1 z., Koso Juraj (Fiacvic (?) Liptov) 67. pp. z., Kosturko Ján (Palocsa) 67. pp. 4 z., Kotulák József (Hosszúrét) 67. pp. z., Kováč Juraj (Óruzsín) 67. pp. 4 z., Kováč Ján (Pribilina) 67. pp. 9 z.

(Pokračovanie nasleduje.)

Vyborné šijacie stroje,

tak tiež bycikle a gramofóny vo veľmi ľavých cenách na sklade má

JOZEF HABAN
Budapest, VII., Almásy-tér 14.

Pýtojte si veľký obrázkový cenník zdarma.

**Oznamy prijíma
administracia**

„Kreštan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

51 rokov v obchode, vyzkúmane dobrá osada na kosy.

Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú oštriu zlatú kosu, za ktorú nás pozhňávať bude. Tieto kosy už od 50 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **„Bazilika zlatej kosy“** s poštovou dobierekou:

	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
Cena 1 kosy	2-60	2-70	2-80	2-90	3-—	3-10	3-20	3-60 kor.

Cena 1 kusa Bazilika diamantovej osielky 1-50 kor. Takej nikdy nebolo. Zvláštne upozornenie pre sbierateľov kupcov na kosy. Pri kúpe 10 kusov kôs 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 30 kusov, zdarma posielame 3 kusy alebo jeden výborný 6 výstr. revolver, alebo jeden opravde postriebrený metalový kríž. Prosíme na každý pád žiadať si náš veľký obrázkový cenník. Zdarma ho pošleme a každému spôsobíme s ním veľkú radosť. — K dostaniu v obchode: **Jozef Marosi a Syn.** Esztergom 15. číslo. 51 ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.

Tlačou Stephaneuma úž. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.